

מראי מקומות - יבמות

ה:

א. עד שיהא שוע טווי ונוז

פרש"י, מן התורה אינו חייב עד שיהי' הצמר והפשתן מתוקן יחד היטב במסרק. והק' תוס', לפי"ז מה שייך כלאים בציצית, שהרי צריך שיהיו ב' חוטין של תכלת צמר לבדו בלא פשתן. וע' בחי' ר' נחום (ס"ח), שהביא מהגר"ח שתי' שיש ב' אופנים של שעטנז. א) היכא דהצמר הוא בגד בפנ"ע והפשתים הוא בגד בפנ"ע, ובחיבורין הויין כלאים, וזה ילפי' מקרא ד"יחדיו" דהוי כלאים. ב) היכא דהבגד עשוי ממין צמר ופשתים, וכל חד מיניהו לא הוי בגד, דאז א"א לחייבו מקרא דיחדיו, וזה ילפי' מקרא דשעטנז לחייבו גם על בגד שעטנז, ובהאי אופן ילפי' דבעינן שיהא שוע טווי ונוז. ובהא א"ש קו' תוס', דכלאים בציצית חיובו הוא מדין יחדיו, דכל חוט הוא בגד בפנ"ע, וע"י הקשירה הוי יחדיו, ובהכא לא בעינן שוע טווי ונוז, וקרא דשעטנז מיירי דהחוט גופי' מעורב מצמר ופשתן, וליכא לכל מין שם בגד.

ב. וכי תימא נילף ממילה

כ' השער המלך (ע"ז יב, א ד"ה עוד ראיתי), דמבואר מכאן דמה דמילה דוחה שבת, היינו בגדר דחוי', ולא בגדר הותרה, דאם הי' בגדר הותרה, לא הי' שייך ללמוד ממנה שידחה עשה ל"ת שיש בו כרת. והק', דא"כ למה לא מצינו דהיכא שיש קטן או גוי, דצריך לעשות המילה על ידם. ותי' דהא קי"ל דהוזהרו הגדולים על הקטנים, וכל היכא דעביד האיסור ע"י קטן, הרי הוא עושה איסור, ואי"ז נקרא אפשר לקיים שניהם. אולם לא תי' כלום למה לא יעשה ע"י גוי למ"ד דמילה ע"י גוי כשרה. וע' בשו"ת חתם סופר (יו"ד שכ"א, ד"ה שמעת), שכ' דמגוי לק"מ, דנהי דהתנוק נמול, ומילתו כשרה, אבל האב לא קיים מצותו ע"י שליחות הנכרי, ולכן שפיר דוחה שבת.

ג. מה למילה שכן נכרתו עלי' י"ג בריתות

פי' הריטב"א, דהיינו כאילו יש בה כמה מצוות עשה דמי. ועכשיו לא הביאה הגמ' הסברא דשכן יש בה כרת, דהא סברא זו עדיפא טפי, ורק בהמשך הביאה הגמ' סברא זו.

ה. מתמיד

ע' במצפה איתן שהעיר דהא עבודה הותרה בשבת, וכ' דלכאז' סוגיין אזיל כמ"ד דעבודה דחוי' בשבת. אולם ע' בבית הלוי (א', ל"ח, ה') שכ' שמה שהגמ' היתה רוצה לילף מתמיד, אין הכוונה לשחיטת התמיד, אלא להקטרת איברי התמיד, דהקטרת איברי התמיד לא מקרי מצותו בכך, דהא יכולים להקטירם במוצאי שבת, רק משום דחביבה מצוה בשעתה מקטירים בשבת גופא, וא"כ שפיר ילפי' מזה דעדל"ת.

ה. ממילה ופסח שכן כרת

הק' הריטב"א, הא כרת שיש במילה אינה במילה בזמנה הדוחה את השבת, אלא במילה דגדול שאינו מל את עצמו, שאינו דוחה שבת, משום דהוי מילה שלא בזמנה. ותי' דמ"מ הוי מצות עשה דאית בה כרת לגדול דמבטלה, וא"כ שפיר אמרי' פירכא שכן יש בה כרת, אולם משו"ה הוי הסברא די"ג בריתות עדיפא לומר.

ו. סד"א תיתי מכבוד אב ואם

הק' המהרצ"ח, איך ס"ד ללמוד מכאז"א, הרי כבר אמרי' שאין למדין מעשה שקודם הדיבור, והרי כאז"א נאמר במרה, קודם הדבור. וכ' דלכאז' התירוץ הוא דגם שבת נאמרה במרה, וא"כ שניהם לפני הדבור, ואם כאז"א יכול לדחות שבת, שפיר ילפי' כה"ת מזה. אלא דהעיר, דא"כ מהי המעלה דפסח, תמיד, ומילה שהיו קודם הדיבור, הרי גם שבת הי' לפני הדבור. ותי' דהכל תלוי באיזה מהם קודם, ובשלמא שבת וכאז"א, דשניהם ניתנו במרה, שפיר י"ל דשניהם שוים. אבל לענין פסח, תמיד, ומילה, הרי כלל ישראל נצטוו בהם מעיקרא, ועכשיו באה שבת בשעת מרה, ובאה בגבול מצוות אלו, ע"ז אמרי' דשאני הני שהיו קודם הדבור, משא"כ שבת וכאז"א, דשניהם במרה היו, היו שניהם כבבת אחת דמי.